

РЕЈКЈАВИК – Председник Исланда Олафур Гримсон саопштио је да ће о надокнади штедних улога Британаца и Холанђана у пропалим исландским банкама, у укупној суми од око пет милијарди долара, грађани морати да одлуче на референдуму.

Исландски председник, кога је готово четвртина становника те земље петицијом позвала да одбије да потпише закон о враћању тог дуга, услишио је њихове молбе и одбио је да потпише закон који је већ раније усвојио парламент.

Враћање тих штедних улога иностраним штедишама је један од предуслова да Исланд, тешко погођен финансијском кризом, добије помоћ од Европске уније и међународних финансијских институција, подсећају новинске агенције.

Исландска влада је после усвајања тог закона у Парламенту очекивала и лакше преговоре о уласку њихове земље у Европску унију, као и брзо одобравање финансијске помоћи од Међународног монетарног фонда (ММФ), подсећају аналитичари.

„Посао председника је да обезбеди поштовање жеља исландског народа. Одлучио сам да о новом закону одлуче грађани Исланда, а референдум ће бити одржан у најкраћем могућем року”, цитирао је британски Би-Би-Си председника Гримсона.

Тај контраверзни закон, на који је председник Исланда данас ставио вето, влада је предложила у јесен 2009, а парламент Исланда га је после више седмица оштрих дебата усвојио крајем децембра.

Законом је предвиђено да ће Великој Британији и Холандији новац бити исплаћен током 15 година, при чему су посланици усвојили и ограничења у исплати у зависности од величине исландског бруто домаћег производа.

Огорчени Исланђани, међутим, не желе да плаћају дугове које су, без њиховог знања и учешћа, направиле исландске банке у иностранству, па су од председника Гримсона

затражили да распише референдум о томе.

Петицију којом се од председника тражи да распише свенародно изјашњавање о исплати дуга од 3,8 милијарди евра Британији и Холандији до 3. јануара потписало је 61.000 Исланђана - петина становништва земље, односно готово четвртина грађана са бирачким правом, пренеле су агенције.

На сваког Исланђанина, по основу тог дуга, долази више од 12.000 евра.

Аналитичари се сада прибојавају да би неусвајање тог закона за последицу могло да има одлагање помоћи ММФ-а, који је са Исландом у августу договорио кредитни аранжман у износу од 2,2 милијарде долара. Исплата првих транши тог кредита почела је у октобру.

За надокнаду трошкова иностраним штедишама та острвска држава мора да позајми пет милијарди долара, истиче ВВС и додаје да се Исланд налази и у уставној кризи.

Пошто нема пара, Исланд мора да позајмљује не само за исплату тог дуга, већ и за многе друге ствари, констатује ВВС.

Проблеми Исланда су настали због пропасти водеће домаће банке „Ландсбанки” која је у иностранству, преко своје фирме-кћери „Ицесаве”, нудила високе камате на штедне улоге.

Због тога се око 400.000 Британаца и Холанђана одлучило да свој новац чува управо у исландским банкама. Када су оне банкротирале улагачи су остали без новца, који су им, у међувремену, надокнадиле њихове државе, које сада од Исланда траже враћање дуга. Исланд би тако само Британији морао да исплати новац који достиже вредност од четири процента годишњег бруто домаћег производа (БДП).

Холандији би, пак, током 15 година био дужан да врати укупну суму која одговара износу од два процента исландског БДП-а.

Исланд је лане упао у тешку финансијску и привредну кризу због банкротства својих главних банака, које су се задужиле због неумерене експанзије у иностранству.

Колапс „Ландсбанки“, као и банака „Кауптинг“ (Kaupthing) и „Глитнир“ срушио је на колена исландску круну и принудио је владу да се за помоћ обрати ММФ-у и неким европским земљама.

Привреда Исланда је „реаговала“ на финансијску кризу падом потрошње, серијом банкротстава и наглим растом незапослености.

(Танјуг-Екос)